

A PÁRINGI JUHÁSZAT.

Páringi juhászok téli öltözetben.

a zsilyvölgyi oláhnépnek juhászatából a páringit mutatom be.

A Páring-hegység Hunyadmegye délkeleti sarkában, a barnaszenéről nevezetes Petrozsénytől délkeleti irányban terül el. A hatalmas és zordon, állat- és növényvilágában egyaránt sajátos heggyvidék jelentékeny része, körülbelül 25,000 kat. hold, a hegység nyugati lábánál fekvő Livazén község határa. E rengeteg határ javarésze erdő, másik havasi legelő, csak csekély része művelt terület. A havasi legelőkön élénk pásztorkodás folyik; a férfinépség igazi kenyere a juhászat, a szarvasmarha-pásztorkodást leginkább az asszonyoknak és a gyermekeknek hagyják.

A legtöbb családnak rendesen közös sztinája (stina) van a havason, ebben és itt él a család apraja-nagyja kora tavasztól késő őszig, a földet művelő férfiak kivételével. A szent János napi (simziană) népmulatságkor (nedeia) azonban a ház népe teljes számban mulat a Páring-csúcs alatt lévő hegylaposon, furulyaszó és pálinka mellett. E mulatságnak a lakók életében máskülönben is fontos és előkelő szerepe van. A legtöbb házasság, csere, vásár, ügylet, ellenségeskedés itt szövödik, itt kezdődik. A régi haragosok itt békülnek ki s a nevezetesebb eseményeket sokszor éppen e mulatságuktól keltezik.

A telelés (iernat).

Télen át, a mikor a nagy hó miatt a juhok nem legelhetnek, minden gazda otthon telelteti juhait szénával. Gyenge szénatermő években azonban télviz idején is elhajtják a nyájakat olyan, sokszor messze fekvő vidékre,

Hazánk oláh lakóinak kedves és egyúttal főfoglalkozása a pásztorkodás, különösen a juhászat. Az ősfo glalkozások ez ágának olyan nagy szeretettel való űzése nemcsak az oláhság által lakott heggyvidékek művelhető területeinek csekélységére és a hegys és havasi legelők bőségére, hanem talán arra az öröklött szeretetre is vezethető vissza, melylyel e foglalkozás iránt már őseik viseltettek.

Az oláhság e kedves foglalkozása — legalább Hunyadmegyében — vidékenként elütő és részleteiben szembetűnő különbséget mutat. Ez alkalommal a megye oláhsága néprajzilag egyik érdekesebb csoportjának,

hol bőven termelt a széna s ott aztán a közösen vásárolt takarmánnyal etetik a jószágot (iernat cu fân). A takarmány árát egy-egy módosabb juhosgazda, avagy a nyáj tulajdonosai közül többben előlegezik s szénázás után juhszámrá fizetik vissza. Rovást ilyenkor a nyájról ritkán vezetnek. A hogy azonban a nap sugarai melegíteni kezdik a földet s a hótakaró itt-ott tünelezni kezd, megindulnak a nyájak is szerteszéjjel a megye alacsonyabb fekvésű vidékeire, leginkább a Maros völgyébe s szent György napig (új naptár szerint) ott legelik a füvet, nem nagy hasznára a jövendő szénatermésnek (iernat pe câmp). A kibérelt terület haszonbérét közösen és juhszámrá fizetik. A haszonbért a szerződést kötő gazda (drendasiü) gyűjt fel s adja át szent György napkor a bérbaadónak. E fizetéskor a juhosgazdák mind

1. á. Juhászgynyhó Déva mellett.

lejönnek a telelöhelyre s számadást tesznek, azaz felosztják egymás közt a haszonbért s egyéb más költségeket.

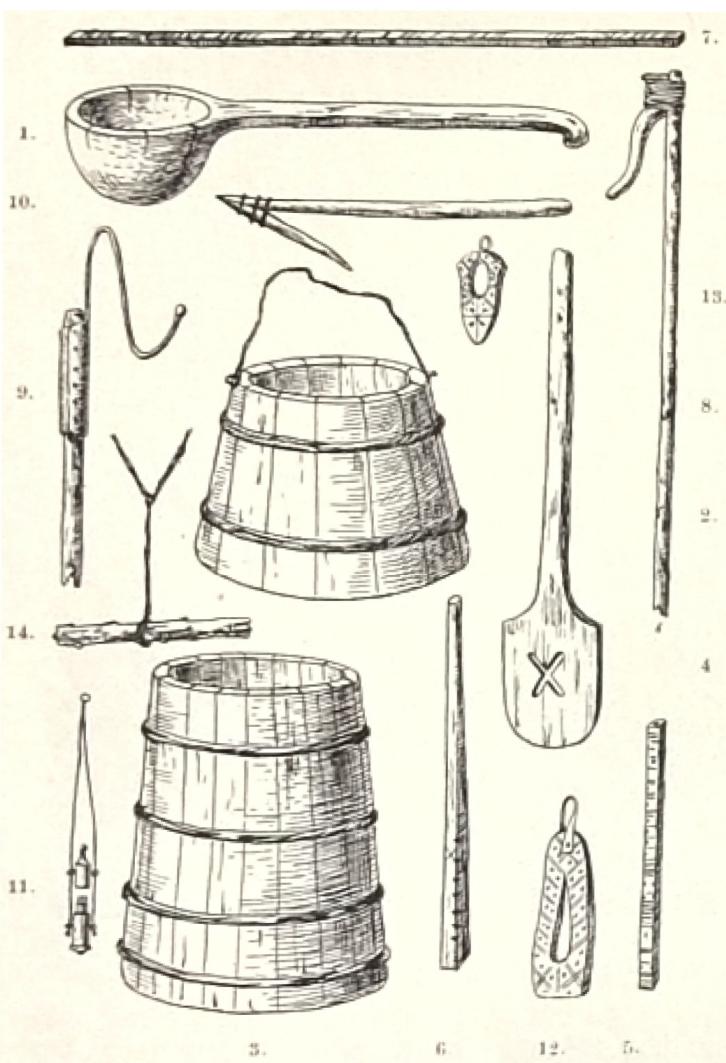
Telelés alkalmával a juhok nem és kor szerint több nyájba vannak elkülöntve. Így az egyik nyájban vannak a növendékjuhok, fiatal és öreg kosok (natină, berbeciü), továbbá, ha nincs sok, a meddő juhok (mióră, sterpe). A tejelő juhok ismét két nyájban járnak, egyikben az ellettek (murzeni fetate), másikban azok, melyek még nem ellettek (nefetate).

A nyájak őrzése közös. A hazulról való elindulás előtt számba veszik, hogy hány nap a bérlet tartama. A juhok számát elosztják e napok számával, a nyert eredmény azt mutatja, hogy hány juh után esik egy őrzés-nap. A juhosgazdák magukat azonban a legtöbb esetben helyettesítik s ilyenkor a nyájakat 4—5 fogadott juhász őrzi. E juhászok minden egyes juh után (a bárányokat nem számítva) 40 fillér fizetést kapnak, továbbá élelmükről is gondoskodnak. Kiadásairól rovással számolnak el.

A pásztorgunyhó (coliba vagy pergiaña).

A telelésre bérelt terület egyik alkalmas pontján építik a pásztorgunyhót (l. 1. ábra). E gunyhó építése hamaros és egyszerű. Az egésznek alapja 6—8 félkörívalakú vastagabb hajlós, többnyire tölgy-, éger-, mogyoró- vagy fűzfából készített borda (plivitia) minden két végével a földbe szúrva.

Ha egész bordát kiadó ágak nincsenek, a bordát két ágból készítik. A bordákon keresztül (névtelen) keresztbordákat húznak. Szokták úgy is készíteni a pásztorgunyhókat, hogy két egyenes karót vernek le Λ formában. Hátrább két másik ilyen karó van leverve s a két karópáron karót fektetnek végig s aztán ezt a vázat bordazzák. A mig az egyik juhász (cioban) a gunyhó vázát készíti, addig a másik nádat kévész, vagy szalmát, száraz avart gyűjt a fedéshez. Elől kisebbszerű ajtót hagynak a gunyhón, mely mellett egyik oldalon vannak: 1—2 rekesz (corlat) és egy kis akol (obor). A gunyhó másik oldalán áll a szekér s ajtaja előtt, vagy kissé jobbra, illetőleg balra az ágas (sercer). A rekeszekben s a kis akolban oly juhokat tartanak, melyeknek bárányuk elpusztult. Az ilyen

2. á. Pásztorgunyhó felszerelése.

(1. nagy fakanál, 2. sajtár, 3. túró-kád, 4. ordakeverő-lapát, 5. túrórovás, 6. mérőbot, 7. sóbot, 8. fahorgú, 9. vashorgú juhászkampó, 10. gyapjúfogó juhászkampó, 11. tűtartó, 12—13. tízesiholó aczélok, 14. koloncz.)

juhok alá iker-bárányokból tessznek egyet-egyet, ezek tehát bárányszoktatók. A rekeszek gyengébb fajta s csak összetáktolt fűzfavessző-kerítésein állnak a szamarák nyergei is. A gunyhó másik oldalán levő kocsi kisebb fajta s egészen hozzászabott az apró, úgynevezett mokánylovakhoz. Az ágas vagy egyszerű csonkázott fűzfa, vagy e mellé még egy magasabb és vastagabb pónnát vernek s ezeken keresztül fektetnek egy jó erős rudat, melyet sominának neveznek. A csonkázott fűzfa karjain lógnak a juhászok feles ruhadarabjai, tarisznyák stb., mig a keresztrúdon általvetőkben (desagrù) a féltet-

tebb holmik, az eleség stb. foglalnak helyet. Egy-egy a gunyhó melletti fán függnek az esett bárányok bőrei, szalmával kitömve, száradás végett kitéve.

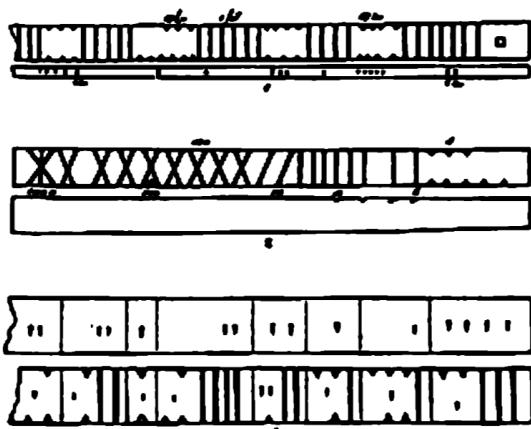
A gunyhó körül foglalnak helyet a földbe szúrva, vagy fára akasztva a juhászkampók (cațiă) is. A juhászkampó legtöbbször két darabból áll, a horogból (cațiă) és a nyélből (coda). A horga úgy van faragva, hogy szorosan odafekszik a nyélhez, melyhez dróttal van odakötözve. A fából készült (2. á. 8. sz.) mellett találni vasból készült horgot is (2. á. 9. sz.), a melyet czigánykovács készített remekbe. E kampóknál a nyél és horog közti tér kerék, a kampó egy másik alakjánál ellenben hegyesszögű. Ezzel (2. á. 10. sz.) a juhokat gyapjuknál fogva fogják meg (cațiă de suci in lină). A kampók mind egyszerűek, diszitésük nincsen, faragásuk durva, nyelük 2,5—3 m. hosszú. Anyaguk változó, leggyakrabban mogyoró- vagy kórisfa.

A gunyhó belseje semmi feltűnőt nem mutat. Egy-egy furulya valamelyik borda mellé dugva, egy-két üst, kis bődönök (botiție) vajjal, káposztával s a középen vagy az ajtó előtt a tűzhely a szolgafával és az üsttel, melyben a puliszkat főzik. Alvóhely nincs a gunyhóban, mert csupán nappali tartózkodásra szolgál, éjjel a juhászok a nyáj mellett szunditanak, ügyelve, nehogy tilosba menjen az. Néha a nyáj a gunyhó mellett tölti az éjjelt a tirla-n.

A mig a juhászok a nyájjal ballagnak, addig a gunyhóra a kutyák vigyáznak, melyek a közeledő idegent barátságtalan ugatással fogadják. A kutyák nyakára kolonczot (sgardă) kötnek (2. á. 14. sz.). Igen használatos ebnevek: Bălan, Micu, Hoțiu, Ursu, Lupu, Florea, Turcu, Hegnor, Zegán stb.

Rovások (rebaș).

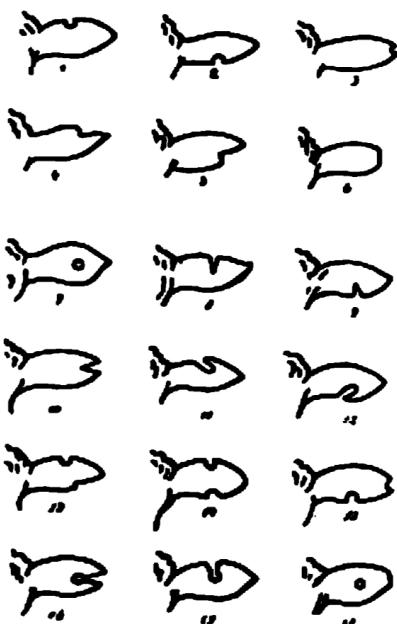
A fogadott telelő juhászok egyike a kiadásokról rovást vezet (rebaș de măncare). E rováspálca igen kicsiny, 15—25 cm. hosszú, lapos négyszögletű, egyik végén lyukas. A lyukon madzag vagy vékony szíjacska van átdugva, melynél fogvást a számadást vezető juhász tűszójéhez van kötve. Ezen eleségrovás jelzései a következők. Az éleken való szegletrovás 10 krt jelent, a szélesebb lapon keresztül húzódó harántrovás 1, ferderovás 5 frtot jelez. A ritkán jelzett 10 frtot két egymást keresztező 5 frtot jelző vágás-sal róják. E rovás jelzései teljesen egyeznek a dr. Sebestyén Gyula által ismertetett¹ ruzsinoszi (Krassó-Szörény v.m.) 1884-beli adórovások jelzéseivel. Különbség csak annyi, hogy a páringi juhászok némelyike a rováspálca hátlapján vagy oldallapjain szúrással jelzi az 1 krt is (I. 3. ábra).

3. á. Páringi rovások.

(1. élelem-, 2. számadó-, 3. tűrórovás.)

A haszonbérli gazda a telelésre vett juhokról sokszor szintén vezet rovást. Ez a rovásbot nagyobb fajta s lapjai egyenlő szélesek. A rovásbot a teleltető juhosgazdák falubeli lakásaik sorrendjének megfelelő sorban udvarokra (*curte*) van osztva vékony, a botot körülérő vágással. minden udvarban az illető gazda juhai vannak számon tartva, felróva. A számadórovás jelzései a következők: A rovásbot élén egy-egy szegletrovás 1-et jelent. Keresztbén fekvő, csak félig kivágott harántrovás 5-öt, ugyanilyen, de egészen kivágott 10-et, ferdénsutó 50-et s két egymást keresztező 100-at jelent. Ha a 100 egy keresztbén futó rovással át van metszve, értéke akkor 1000. Összehasonlítás után azonnal meggyőződünk, hogy a páringi juhászok

4. 4. A juhfül tulajdonjelzése.

(1. kicsipés elői, 2. hátul, 3. a fül begyén; 4—5. kivágás elői, hátul; 6. tompítás; 7. lyukaszás; 8—10. hegyes bevágás elői, hátul és a fül begyén; 11—12. tincus elői és hátul; 13—17. horog elői és a fül begyén; 13—15. és 18. más összetett tulajdonjegyek.)

számadórovása éppen olyan, mint a milyet dr. Sebestyén Gyula¹ írt le. Ettől azonban mégis eltér az 5-ös rovásában, mert ez teljesen azonos a bácskai és bánáti szerbek 5-ösével.² A dr. Sebestyén Gyulától az erdélyi oláhság számsorában említett 500-ast alig ismerik, legalább nem akadtam oly juhászra, ki ezt kiróni tudta volna.

Tulajdonjegyek (semmi).

Hogy minden gazda megismere saját juhait, a juhokat tulajdonjelkkel látják el. A csak most ellett bárányt a juhászok az anyajuhéhoz hasonló jeggyel jelzik. Az elhullott állat bőrével való beszámolásnak is a tulajdonjegy az alapja.

A tulajdonjegyek (l. 4. ábra) nem egyebek, mint a balvagy jobb fül mellső vagy hátsó oldalán, hegyén alkalmazott bevágások, kicsipések, vagy a fülkagył lyukasztása. A feljegyeztem általánosabban használt tulajdonjegyek a következők: kicsipés a fül mellső vagy hátsó szélén (*crestature de innainte, cr. de innapoi*) avagy begyén (*furcuie*); kivágás a fül begyének mellső vagy hátsó szélén derékszögben két vágással

(*tesite de innainte, t. de innapoi*); a fül begyének keresztbén való levágása, tompítása (*retezat*); lyukasztás (*gčurit* vagy *potricală*); bevágás két vágással, melyek egymást hegyes szög alatt érik (*spintecat*) a fül szélein vagy begyén (*sp. la vuru*). A kicsipés és ferde bevágás egyesítése révén keletkezik a tincus, a bevágás és lyukasztás egyben adja a horgot (*cărlig*). A többi alapjegykből előállott tulajdonjegyeket az összetevők neveivel jelzik, ilyenek a 3. ábrán a 13—15. és 18. számúak.

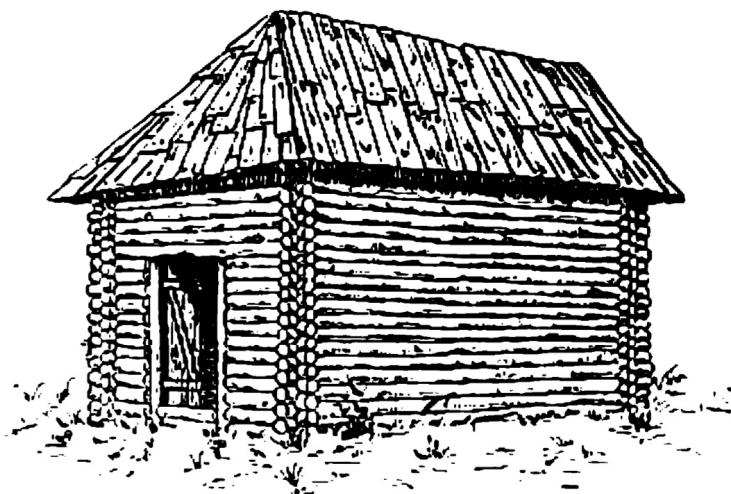
A felsorolt s a használtakat ki bizonyára semmiképen sem merítő

¹ I. h. 167. I.

² I. h. 166. I.

jegyeket egyik juhosgazda az állat jobb, a másik a bal fülén alkalmazza. E jegyek, melyek egy-egy családban öröklődnek, a tulajdon biztos megállapítását célozzák. A hamaros felismerést a gyapjú színezésével érik el. Kék, zöld, fekete vagy piros (ritkán sárga vagy lila) színű festékkel (rendesen anilin vagy bőrzseny) a fejen (pont in cap), a vállak közt (in spete), a derékon (la miljocu cárca), vagy a faron (pe sălcă) foltot festenek. Régebben használták az állat orrának tüzes vassal való sütését (cer) is, ez a jelzési mód ma már azonban kiment a divatból.

A füljegyek és színek kombinációja révén nem kevesebb, mint 256 gazda juhainak a jelzése válik lehetővé, nem számítva a füljegyek egymással való kombinációját, a mi e számot tetemesen növeli.

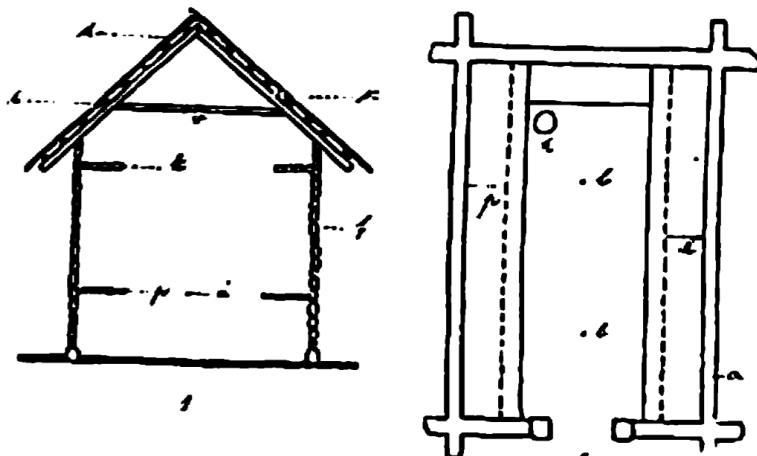
5. á. Páringi sztina.

Sztina. sztrunga (stină, strungă).

A sztinát (l. 5. és 6. ábra) egy-egy gyepes szélén, rendesen közel a fenyveshez építik, hogy a fa kézügyben legyen. Alapja négy termetesebb fenyőszál, erre jönnek a nagyolva faragott s végeiken egymásra rött boronákból álló falak. Egyik oldalon van az ajtó, ablak azonban nincsen, erre nincs is szükség, mert a boronák közei nemcsak az ablakot, de még a kéményt is pótolják. Tetőzete már összetettőbb s erősebb, számitván a havasokat gyakran végig sopró erős szelekkel. A szarufák (corni de la stină) fenyősfából valók s rendesen 90° alatt futnak össze, kötésük (singă la cörne) vizszintes. A szarufákra a csak két oldalt durván faragott léczek, ezekre a deszkák jönnek. Betekintve a sztinába, eleinte nem sokat látunk, mert a gomolygó füst az ott uralkodó gyenge világosságot teljesen elnyomja. Később azonban megszokja a szem ezt a gyenge világítást is. A három ép fal mellett körülbelül 1 m. magasban 1.₂₀—1.₄₀ m. széles pad (pat) vonul végig, melyen a munkátlan perczeket heveri el a türökészítő juhász (bacin). E pad két oldalt laposan faragott fenyőszálakból van készítve, lábai nincsenek, végei a falak boronái közé vannak helyezve. E padok fölött, kinyújtott karral jól elérhető magasságban húzódik a padnál felényivel keskenyebb

sajtpolcz (comarnic), mely hasonló alkotású és készítésű, mint a pad. A sajtpolcon a juhászok holmiai, faedények, az oltó (ciag), türöszsákok (stricătore) sajtok stb. vannak elhelyezve. Itt van a fegyver is, mely az éjjelek háboritatlanuságát biztosítja. A tűzhely a sztina közepén van. Két villafa vagy ágas (furcă) ágai közt fekszik egy vaskos karó (cosoróie), melyen a nagy füst (căldare de băcie) lóg. Az üsthöz tartozik az ordakeverő (speciază) (2. á. 4. sz.), melyet lapátfilmára fenyősfából faragnak ki. A lapát közepét X alakban kivágják. A sztina egyik sarkában áll a türökád (ciuber) (2. á. 3. sz.), melyben a tejöt mérík s a türöt készítik. Kisebb fajta, alul szélesebb kád, melynek abroncsai mogyorósfából valók. A leltárt a fejőedények s a vizes edények, pár fejsze záraják be.

A sztrunga (l. 7. ábra) a havasi sztina mellett épül s nem egyéb egy-

6. Á. Páringi sztina keresztmetsze (1.) és alaprajza (2.).

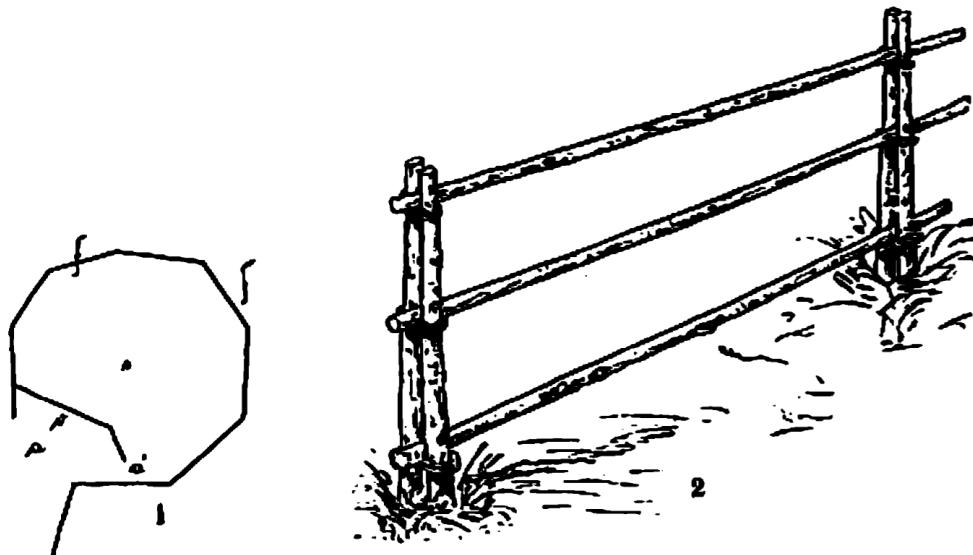
(1.) a tűzhely rúdja, p pad, k sajtpolcz, f a sztina fala, s szarufák, v azok kötése, l léczek, d deszkafedél; (2.) b a tűzhely ágasai, k túrokád helye, p pad, k a sajtpolcz vetülete a padon, a a sztina alapgerendái.

szerű körkerítésnél, melyet sudar fenyőszálakból ütnek össze. Egy lábnyomnyira egymástól két vastagabb fajta 120—140 cm. hosszú fenyőkarót (jaměně) vernek le, ezeken át 3—4 helyen gúzst (legeture vagy gujbe) csavarnak hajlós fiatal fenyőágóból (ciep). E karópártól 2—3 m.-nyire egyenes vonalban újból levernek két karót, majd ugyanilyen távolságra ismét kettőt. A gúzsokra fenyőkarókat (sul) fektetnek s készen van a sztrunga egyik fala. Hat-tiz ilyen falból, sokszög alakjában összerakva, kitelik az egész sztrunga, melynek a sztina felőli oldalán van a kapuja (pórtá). A kapu mellett a sztrunga belső területén van a két, egymásra 100—120° alatt hajló fallal elkerített fejőhely (obor), melybe kis ajtón (portiță) át jönnek a juhok a sztrunga belsejéből, melyet fația strunginak neveznek.

Az itt leírt juh-sztinától lényegesen különbözik az a sztina, melyben a nők a tehenek tejét dolgozzák fel. Ez nagyobb s berendezése is más, mivel nemcsak a tej feldolgozására, hanem lokásul is szolgál.

Méríkek.

A páringi juhászok mértékrendszerének alapja azon sokszor igen gazdagón diszitett füles fapohár, melyet kis szíjjal odakötve tűszőjükön (briu) viselnek. E pohár (cépceana) (l. 8. ábra) ürtartalma rendesen 1 dl., ritkán ennél több vagy kevesebb. Egy literre tehát 8—12 ilyen fapohár megy. Hét pohár egy veder (vedre). A veder mérőedénye egy nagy fakanál (cioiū) (2. á. 1. sz.), melynek hosszú s végén kissé gömbös nyele van. E mérőkanállal nemcsak mérni, hanem meríteni is szoktak. Hét cioiū-nyi, vagyis hét veder tej egy sajtárt (gälätä) tesz ki. A sajtár (2. á. 2. sz.) mértéke alul szélesebb, fületlen, madzagfogóval ellátott faedény, melynek oldalát ott, a meddig a hét veder ér benne, be- vagy keresztül furják, hogy csak

7. á. Páringi sztrunga alaprakza (1) és fala (2).
(a kapu, o fejöbely, á ajtó, s a sztrunga belsöje, f falai)

addig töltsek, vagy hogy több ne térjen bele. Hét ilyen sajtár egy kupát (cupe) ad, ennek mértékedénye azonban nincsen.

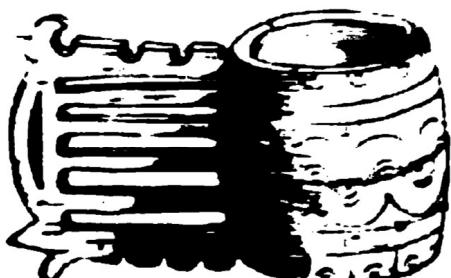
A páringi juhászok mértékrendszerére tehát a hetes rendszeren alapul, a mértékrendszer váltószáma a 7.

A mérés e mértékekkel nehézkes és lassú, könnyebben és gyorsabban meg a mérőbottal, melyet e mértékek alapján készítenek. A mérőbot (tiancū) (2. á. 6. sz.) 60—70 cm. hosszú, felül kerek, hogy jobban lehessen fogni, alább négysegletes, hogy róni lehessen. Készítése, illetőleg kirovása a következő: A már említett túrókádba egyszerre két sajtár tejet öntenek, ebbe beleállítják a mérőbotot s a meddig a tej ellepi, ott egy szegletrovást rónak. Majd újabb sajtár tejet öntenek a kádba s újból róják a bot szegletét. Ilyenformán rónak fel rá hét sajtárt. A hetedik sajtár felrovásánál a mérőbot egyik oldalára X alakú jegyet vágnak, e jegygig egy kupa van. Néhány sajtárt a kupa-jegyén felül is vágnak néha. A mérőbot alsó két sajtár értékű részét sokszor vedrekre, tehát 14 részre osztják be, hogy két sajtárnál kisebb mennyiséget is tudjanak mérni, ha erre szükség van.

Tisztasági ünnepi rövidítés.

A tisztasági rövidítés 1. 2. és 3. sz. a párfigi juhászok legismertebb rövidítése. Nyarakban készítik ezt, mikor minden gazda juhainak tejes felméri. Rövid, 15—20 cm. egyenlő lapok moegyorsíkban készülnek ki a bőrcske ez, melyet eppen úgy, min a szamádorovas, udvarokra osztanak, az udvarok sorrendje azonban a szamádorovas udvarainak sorrendjével. A bor két szemben fekszik lapja a rövidítéssel. Mindenik rövidítéshoz a több halra felvő lap tartozik, a mi igei termeszetex ha elengedeljük, hogy a halkez hüvelykujjával a borsa jobbra forgatva a halaktalon levő lap enik kezűrbe. Ha a rövidítések egyik fele megfolt, csak megfognatják, de ne nem fordítják vissza, mivel ezeket meg.

A tisztasági jelzései 3. ábra 3. sz. Egy-egy a szamádorovas tüzének megfelelő barnai rövan a földalakon egy-egy kupas jelent. Íme a földalomban, vagy ha nincs más sem ter, a földal bal vagy jobb felén szegletrevaló rövön egy-egy sajtart, a bozzatartozó mellékföldalnak egy-egy redret jelent. A vedenél kissébb poharai manysiget nem romlik fel.

- a. Párfigi sajt

Nyáralás.

A telekbelérről hasabjáron baranykat, ha még nyáronként elválasztva elhasztják. A juhmezezés több tiszta körül a nyárendek juhainak rövidítése, a mezmáradékot pedig a húvára viszik át avaralni.

Pánkörök rövidítésben pánkörök rövidítik a kisállásnak, ha íme mely alkalmankorban az állatokat harom nyája terítik. Egyik nyája k-rólnek az idői harányok a lemezként maradhat a füzet és meddő juhok, vegye a harmandálha a lejelő juhok. E. nyájakat utolsó pánkörök után való rövarsíp díszítésre használják meg. Néha számosan a meddők en a harányok nyájai, mezmárdék nyájaihoz rövidítések 1—2 részben készülnek. Úgy nappal előbb hajják ki a haranyra E. nyájakat mész-rienna jutnak, illetőleg hattyúk mészere a rövök minden körülözök ujjai gyakran számosan is. Többnyire fogadott juhászok urak a rövök eppen a csillogó rövidítések és sötét jutnak ki a szemükön vagy a közelgőhez.

Kis-baromfi rövidítésben, a hogy a kis nyájai a haranyok hajnaliak. Felháromszögben a juhmezezések minden a rövidítés juhainak körül körülvevő a szemükön. A juhainak kora reggel hosszúrítik a szemükön, miután a juhmezezések felháromszögben minden a szemükön körülvevő előtt, vagy harany a harany előtt körül hosszúrítva minden a szemükön. A nagyobb juhmezezések a szemükön minden a körülháromszögben minden a szemükön hosszúrítva előtt, ha ugy minden szem a szemükön minden a szemükön hosszúrítva előtt, a szemükön minden a szemükön.

leruggásnak & maguk elő vezeti a fájdalomot a jelenkori fogás Körözösges filólién sajtár ez, melyet minden juhongazda magával hoz. A szerrangahol a juhokat másr már lassanként kufelre szenteli, minden gaada megradja a tulajdonjogcíméről körönen felismertető juhcs & szentek edényeket megfeji. Ha fejedénye megvolt, a tejet & színét magával hozza, magyarák ki a kufelre edényhe tölti. Lígyaúgy megy a lejárathoz & ezt is. A fogás tejet mosi megmerít & a törökzsere röjjük annak megrövideget. A bőj szeme a következőképen mosonik. A szentek a mityus orvosa inkább a faluban, a juhongazdák a tejet & színétben levő kárhozást döntik. A mosásra először elölverzi a mosóhámot, azt függölyögésen hatalítja a szoba & körössze, haugyan hagyomány arrol a lejmennyiséger, melyet a törökzsere kezével gonda — In rendesen egysike a legelterjedtebb juhongazdaknak — Rögtön mosásra vezet bárki ezt, míg minden gaada lejmennyisége fáradva marad.

E próbamesteri megelőzőleg a herlogazda árcadámu a juhokat mosásra veszi. E mosás, mivel a mosi jármű penzt — egy par juhorról nincs, míg darabért 4 tölter — a herlö gonda ennek alapján szent be az mosásjár helyben, mosónak hívja nevén: rajzai 1. 2. 3. 4. sz. névenként juhorszámokon szerepelnek a fentebb említett családnevessével.

A törökzsere az előző eljárásban csak a gaadak a juhoknak gyakorijára bezsak a gyájas & bába családnak. A nyáj öröme a bábaúr is boldogság. Az öröme azok körézik, a kiknek legtöbb juhuk van, de itt is gyakran helyettesítőkön is megjelennek. Ha az örömeny másr egyszer vagyig járt, akkor ejtő készül. Húsz juh után csak egyszer öröme nap. A juhokat szupas fejekkel hajtják a körözésbe, mindekkor még ejjel is mindig a kerelek vannak.

A juhokat általában bábaúr fejik, reggel málva de dimenőtt, délnél (m de amnesztiá) és este (m. de vicces), de felső család bábaúr, reggel és este. A kifogyte tejet a színében viszik a juhokat, szentjük a hosszúk bábaúr. Ha azt a hosszú dönti, a mosóhám megnagy - ha nem csapnak bábaúr emelkedésében, a mosás egyszer bábaúrja roha fel. Egy-egy juhongazda addig foghalmasodik a színében, míg a mosi lejmennyisége, mi a törökzsere részre felrész megnagy 6—8-asra lesz ki, amikor fel nem dolgozzák. Ha törökzsere kikaptat, az következők, kiiktatnak a legutolsó teje volt a próbamester. Ha valamely juhongazda a kijárat után megkopik, adva a törökzsere szintén fáradék.

A törökzsere módszere egyszerű. Legtöbb esetben a hossz, melyre a tejet mérlik & az előzővel össze de mellel bárolik, a műszer a tejet 1—2 óra bábaúr pihenési hagyják. A bábaúrban mosás a bába törökzserei gyakorlata a hossz függvénye. Ha pedig a törökzserei előző döntés, a felülete levő volnán tejet pedig a mosóhám megnagy bábaúrban szenteti az előző hossz a felület. A mosásból származó, ebből mosás dimenőtt bábaúrban, 6 mosásban szükséges mindenkit ottan vegni.

Ósztörök szeptember vagy jobb eseményekkel összefüggő bábaúrban a juhongazdák a bábaúr gyilkolásnak, a bábaúrban szentetlen aligján hosszúk

¹ A magyar körök minden pihenési bábaúrban, vagy az a bábaúr hossz a